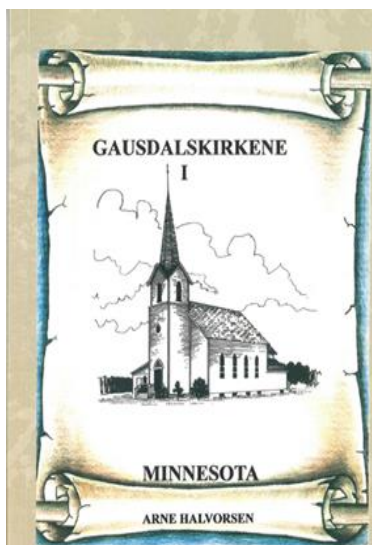

Gausdals Tidende

34. årgang

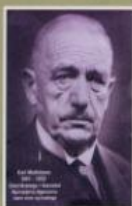
Gausdal Historielag

nr. 2 - 2021

— Temahefte 11 – Gausdal Historielag —

Johan Fredrik Flasen
Doktor Carl Mathiesen

— Temahefte 10 – Gausdal Historielag —

Gausdal Historielag, Voldsbruvegen 6 B, 2651 Østre Gausdal.
post@gausdalthistorielag.no
Kontoret er åpent onsdager kl. 16 - 18.

Kjære venner av Gausdal Historielag.

Det ble, som i fjor, et sent årsmøte i år grunnet pandemien. Vanligvis holdes årsmøtet i mars, men i år ble det ikke anledning til å få avviklet det før den 9. juni. Årsmeldingen og regnskapet ble godkjent uten merknader. Arne Halvorsen ble gjenvalgt som leder, Bjørn Kleiven gikk ut av styret og Ole Simen Finsveen ble valgt inn i hans sted. Styret ser da slik ut: Arne Halvorsen (leder), Svein Fykken, Ivar Lauritsen, Inga Johanne Pighaug, Lise Thingvald, Jørgen Moen og Ole Simen Finsveen.

Bjørn Erik Fredriksen viste etter årsmøtet fram bilder fra bygda, «Før og nå».

Underslaget som rammet historielaget for en tid siden, er nå tilbakebetalt. Det er en gledelig sak, som er verdt å nevne!

Mange nye bøker.

Historielaget har kommet med to nye bøker og flere er på gang. På slutten av 2020 kom Temahefte nr. 10 ut: «Doktor Carl Mathiesen». Dr. Mathiesens oldebarn, Johan Fredrik Aasen, har skrevet litt om sin oldefar og øvrige familie. Vi fikk lov til å gi ut den delen som omhandler doktorens tid her i Gausdal. Dr. Mathiesen kom til bygda i 1888 og ble her fram til 1932. Natt og dag var han på farten for å hjelpe folket i bygda, og det er vel ikke å ta for hardt i å si at han nærmest ble en legende i Gausdal.

En doktor på denne tida kunne ikke være hjelpeløs i noe tilfelle, noe dette sitatet fra boka vitner om:

I 1907 ble Per Nustad på gården Nustad svært syk. Han hadde fått «værk på lungen», som man sa i de dager. Nustad lå ikke lange stykket fra Granbakken (der Dr. Mathiesen bodde), så Carl hadde vært og besøkt Per. Han var ikke i tvil om at operasjon var eneste mulighet for å redde livet hans. Dette ble regnet som en stor operasjon, men Carl sa at dette var noe han kunne gjøre. Men han ønsket ikke å foreta

operasjonen alene, han ville ha med seg en lege som het Torp fra Lillehammer.

Etter en del forberedelser troppet Carl opp på Nustad sammen med Torp. Per ble lagt på kjøkkenbordet. Instrumentene de trengte hadde de med seg, og de ble lagt på et rent laken ved siden av pasienten. Som bedøvelse benyttet de eter som ble fuktet på en klut. Søsteren til Per, Sina, fikk oppgaven å lyse for legene. Hun brukte en parafinlampe i tillegg til talglys. Sina var vant til slakting og blod, men at hennes egen bror lå på bordet ble noe helt annet.

De fikk ut verken og la inn en drens slange. Etter at pasienten var sydd igjen ventet legene til pasienten våknet opp etter narkosen.

Per kom seg etter hvert, men ble aldri noen sterk arbeidskar etter dette, men han reddet livet.»

Boka er på 80 sider og koster kr. 200,-.

Temahefte nr. 11 er akkurat kommet, og det forteller historien til to kirker i Minnesota. Fra gammelt av hadde begge kirkene det stolte navnet «Gausdal Lutherske Kirke».

Gausdalkirken i Burbank Township, noen kilometer nord for småbyen Willmar, ble grunnlagt i 1891 etter at menigheten i Crow River sprakk. Dette skjedde på grunn av religiøse spørsmål og den lange kirkeveien mange hadde. De aller fleste stifterne av menigheten kom fra Svatum og Auggedal, og Thomas Iverslie var den første lederen av menigheten. Menigheten er for liten til å lønne en egen prest i dag, men kirken brukes fortsatt til begravelser, bryllup og ved enkelte andre anledninger. Kirken er sjeldnere i bruk i dag sammenlignet med tidligere. Kirkegården tas godt vare på, og på gravsteinene kan vi finne igjen mange kjente navn fra Gausdal.

Litt lengre nord i Minnesota, i Parkers Prairie, ligger «Elmo Lutheran Church». Dette er ikke langt fra Fergus Falls. Opprinnelig var dette den andre Gausdalkirken. Navnet ble endret etter 50 år.

I boka er det også litt om Gunder Johansen Reistadinlæggeren. Han sendte flere brev hjem til Gausdal, og fikk på den måten mange til å utvandre til Minnesota, spesielt til Burbank Township, hvor en av

kirkene altså fremdeles skuer ut over prærien. Han møtte utvandrene i nærmeste by, hjalp de med husrom og mat, til å få jord og ordne de nødvendige dokumentene.

Boka koster kr. 100,- og har 43 sider. Den er skrevet av Arne Halvorsen.

Temahefte nr. 4: «Gausdøler i den amerikanske borgerkrigen», har lenge vært utsolgt. Vi har nå fått trykket opp et nytt opplag og boken er tilgjengelig igjen.

Denne boken har 119 sider og koster kr. 200,-.

Det er flere bøker som er på gang:

«Gausdalsminner nr. 19» kommer tidlig på høsten, denne gangen med rundt 130 sider.

Videreføring av Kråbølsboka om Vestre Gausdal «Gårder og Slechter i Vestre Gausdal» kommer også snart.

Enda en bok kommer i nærmeste framtid. Dette er en avskrift av en dagbok som Skipskaptein Hans Kraabøl skrev fra slutten av 1700 tallet og fram til ca. 1830. Jarle Bye har jobbet med denne i hele vinter og gjort en strålende jobb.

Alle bøker kan kjøpes direkte fra Gausdal Historielag i Prestegården, Østre Gausdal, hver onsdag kl. 16.00 - 18.00, eller bestilles på vår hjemmeside: gausdalahistorielag.no.

Et utvalg av bøkene kan kjøpes på følgende steder i bygda:

KIWI, Segalstad Bru

Coop, Vestre Gausdal

Nærbutikken, Svatsum

Joker, Skei

Ulsrud Gardsmuseum i sommer.

18. juli: Åpning av maleriutstilling av Ingrid Granlien i Amfiet og av Liv Bjørge i Galleriet. Øystein Bjørge skal presentere bøker han har skrevet. Underholdning ved Nina og Ola Fjeldet.
1. august: Åpen dag med omvisning.
15. august: Tusenårsjubileet for kristninga av Gudbrandsdalen. Gausdal sitt bidrag handler om kirka sin store betydning for de som utvandret til Amerika. Foredrag ved Torbjørn Greipsland. Litt om Gausdalskirkene i Minnesota ved Arne Halvorsen. Ruth Olina Lødemel og Arnhild Vik står for musikkinnslag. Husflidslaget bidrar med utstilling, og Arne Øversveen kommer med sine treprodukter. Mer detaljert program med tidspunkter kommer etter hvert. Velkommen.

Markvandring.

Det blir i år markvandring i Kråbølsbakkene. Vi besøker flere steder der det tidligere var små boplasser. Tid er enda ikke bestemt, men det blir rundt den 1. september. Nærmere beskjed kommer senere.

Minnes du?

Tema for «minnes du kvelden» i år, blir Skipskaptein Hans Kraabøl. Vi regner med at dagboka, som Jarle Bye har jobbet med, skal være trykket til da, og at kvelden blir som en boklansering. I boken omtales de fleste av de stedene vi skal besøke på markvandringa, så begge arrangementene får mange like vinklinger. Tid og sted er enda ikke klart, men det blir i november.

Annual general meeting.

Gausdal Historical Society had its Annual General Meeting on 6th of June.

Usually the meeting will be held in March, but because of the Covid19 virus it had to be delayed. Arne Halvorsen was reelected as leader, and as a new member in the board Ole Simen Finsveen was elected. The other members of the board are Svein Fyksen, Ivar Lauritsen, Inga Johanne Pighaug, Lise Thingvald and Jørgen Moen.

The activity in the society during the last year, has resulted in several new books published and going to be published later this year. Of special interest to our American members, Temahefte 11, «Gausdalskirkene i Minnesota, should be of interest. It is in Norwegian, and has short histories about two churches in Minnesota, both called Gausdal Lutheran.

Membership is open to everyone, and cost 200 kroner for 2021. All members (if we have their email addresses) will receive our Newsletter «Gausdal Tidende» four times a year.

«Ragnfrid» på Sjøsetra.